

David Harrower

Black

i
r

d

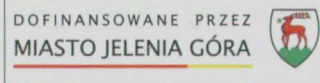

Dyrektor Naczelny i Artystyczny — Bogdan Koca
Zastępca dyrektora — Ryszard Pałac
Kierownik literacki — Urszula Likszet

Sezon 2012/2013

Licencja na wystawienie sztuki została wydana przez
Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

Tłumaczkę reprezentuje
Agencja Dramatu i Teatru ADiT Elżbiety Manthey

David Harrower

BLACKBIRD

Przekład Ewa Partyga

Reżyseria – Grzegorz Brał
Muzyka – Guy Pearson

Obsada:

Una – Katarzyna Janekowicz
Ray – Tadeusz Wnuk
Dziewczynka – Maja Kanicka

Spektakl bez przerwy

Inspicjentka i suflerka Małgorzata Własik

Premiera na Scenie Studyjnej 23 lutego 2013 r.

SPEKTAKL TYLKO DLA WIDZÓW DOROSŁYCH (18+)!

GRZEGORZ BRAL

„Blackbird” jest jedną z nielicznych współczesnych sztuk całkowicie i skończone realistycznych. Ponieważ ja jestem wychowany na amerykańskim dramacie realistycznym, dlatego będzie on zawsze dla mnie inspirujący: skomplikowane portrety psychologiczne postaci, znakomity dialog. Sam wielokrotnie próbowałem pisać dramaty i „odpadałem” po napisaniu pierwszej strony, dlatego wiem, że (poza poezją, oczywiście) napisanie dialogu w dramacie wymaga najwyższego kunsztu literackiego. To właśnie dzięki niemu przedstawione sytuacje i bohaterowie są prawdziwi, dalecy od banału, a ich motywacje łatwe do zaakceptowania. Słowem, mamy wrażenie prawdziwego, realnego życia i bohaterów z krwi i kości. I to właśnie jest dla mnie interesujące i inspirujące, to mnie zawsze pociągają: złożoność, głębia i skomplikowanie psychologiczne postaci, napisane znakomitym dialogiem.

Do realizacji „Blackbirda” skłania mnie ponadto realizm psychologiczny tego dramatu, jego problematyka, temat tabu. Przypomnijmy: bohaterem tej sztuki jest czterdziestolatek, który wikła się w związek seksualny z dwunastolatką. I wcale nie jest to oczywista sytuacja wykorzystania seksualnego dziecka przez dorosłego mężczyznę, przeciwnie – czy to on ją wykorzystuje, czy może ona wykorzystuje jego? A może to po prostu miłość? Czy w tej sytuacji ona może wykonać jakiś ruch, ma jakieś pole manewru, czy jest po prostu dzieckiem, które zostało świetnie zmanipulowane?

Ale w dramacie nie znajdziemy odpowiedzi na te pytania. Wręcz przeciwnie: może pojawić się jeszcze wiele innych...

Harrower jest znanym szkockim dramaturgiem, w swoich sztukach bardzo często dotyka obszaru męskich fantazji seksualnych, czyli takiego, o którym niechętnie się mówi głośno, gdy tymczasem w Internecie możemy znaleźć dosłownie wszystko na ten temat. Co prawda, nie mówimy, bo nie potrafimy mówić o „tych sprawach” głośno (zwłaszcza w Polsce), co nie znaczy, że

w ogóle nie istnieją, przeciwnie – analizujemy racje, emocje, popędy i motywacje czy po prostu zwykłe „życiowe” sytuacje, które o tę zrepresjonowaną seksualność się ocierają. Dlatego „Blackbird” wydaje mi się takim dramatem, który w różnym stopniu dotyczy nas wszystkich.

Mamy tu bohaterów, którzy nie mieli w życiu żadnych szans, żeby się dowiedzieć, czy to, co ich spotkało było prawdziwe, czy była to szczególna manipulacja. Nie mają tej szansy, ponieważ społeczeństwo zdążyło ich już ocenić, osądzić od początku do końca i ukarać, stosownie do rozmiarów winy. On poszedł do więzienia, ona na terapię, została też wykluczona ze swojego środowiska.

Tak więc przez 15 lat, które minęły od tamtych wydarzeń a czasem terazniejszym, kiedy dochodzi do ich spotkania, są wykluczonymi ze społeczeństwa ludźmi. To mnie zainteresowało, ponieważ wydaje mi się, że tzw. społeczeństwo bardzo szybko znajduje recepty na każdą sytuację, której nie może albo nie umie zaakceptować.

Wielki Noblista japoński, Kawabata powiedział kiedyś, że „wszystko, co nieludzkie, dzięki sile przyzwyczajenia, staje się ludzkie.” I „Blackbird” to jest właśnie taka opowieść o ludziach, którzy zostali „po ludzku” potraktowani – słusznie lub nie. Przyzwyczaili się do tego, że żyją w społeczeństwie, które wszystko, czego nie rozumie lub nie akceptuje, nieludzko traktuje – piętnuje i wyklucza.

DAVID HARROWER

Urodził się w 1966 r. w Edynburgu. Jest autorem sztuk teatralnych, słuchowisk radiowych oraz adaptacji scenicznych. Już pierwszy jego tekst – „Noże w kurach” z 1997 r. zyskał mu uznanie krytyki i publiczności (sztuka była także z powodzeniem realizowana w polskich teatrach: w Teatrze Wybrzeże w Gdańsku, Teatrze Słowackiego w Krakowie, Teatrze im. J. Kochanowskiego w Opolu i S. Jaracza w Olsztynie).

W 2005 roku, na zamówienie festiwalu w Edynburgu, powstaje „Blackbird” – sztuka zainspirowana prawdziwym skandalem, którego ponurym bohaterem był Toby Studebaker. Był to sukces artystyczny i frekwencyjny. W 2006 r. sztuka otrzymała nagrodę szkockich krytyków za Najlepszy Utwór Sceniczny, w 2007 roku Nagrodę Laurence’a Oliviera za Najlepszą Nową Sztukę.

Światowa prapremiera „Blackbird” odbyła się 2005 roku w czasie Edinburgh International Festival. Reżyserował Peter Stein. Od tamtego czasu była realizowana w Londynie, Berlinie, Wiedniu i wielu innych miastach. W Polsce grano ją między innymi w Teatrze Dramatycznym w Warszawie i Teatrze Bagatela w Krakowie.

Obecnie David Harrower związany jest ze Szkockim Teatrem Narodowym.

„Jestem pisarzem i świat widzę z perspektywy mojego biurka i nie myślę o wszystkich innych rzeczach, które Teatr Narodowy ma do zrobienia i o tym, co politycy chcą, żeby zrobić.”

Istotną częścią twórczości Harrowera są adaptacje sztuk z kanonu światowej literatury: „Sześć postaci scenicznych w poszukiwaniu Autora” Luigi Pirandella, „Voyzeck” Georga Büchnera, „Iwanow” Antoniego Cechowa, „Opowieści Lasku Wiedeńskiego” Ödöna von Horvatha, „Dobry człowiek z Seczuanu” Bertolta Brechta oraz „Maria Stuart” Friedricha Schillera.

EWA PARTYGA

Absolwentka teatrologii na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz Uniwersytetu w Bergen (kursy z literatury porównawczej, historii sztuki oraz pedagogiki). Doktor nauk humanistycznych. Prowadziła wykłady i ćwiczenia z historii dramatu i teatru na Wydziale Polonistyki UJ, w Instytucie Filologii Polskiej Akademii Podlaskiej w Siedlcach, w Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

Od 2006 roku pracuje w Zakładzie Historii i Teorii Teatru Instytutu Sztuki PAN w Warszawie.

Jest autorką przekładów z języka norweskiego; przełożyła między innymi sztuki Jona Fosse, Jaspersa Halle i Cecilie Løveid oraz z języka angielskiego – między innymi przekładu dramatu „Blackbird” D. Harrowera.

GRZEGORZ BRAL

Aktor, reżyser, pedagog, założyciel Teatru Pieśń Kozła.

Urodził się 21 listopada 1961 roku w Gdańsku. Studiował filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim, Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytecie Wrocławskim. Był studentem psychologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i teatrologii warszawskiej Akademii Teatralnej.

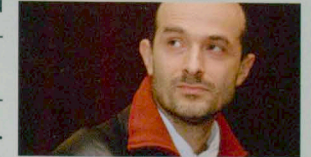
W latach 1987-1992 związany był z Ośrodkiem Praktyk Teatralnych w Gardzienicach. Zagrał tam Tristana w spektaklu „Carmina Burana” (1990), brał udział w warsztatach teatralnych, prowadzonych przez zespół Royal Shakespeare Company wspólnie z członkami amerykańskiego Living Theatre oraz w wyprawach Gardzienic na Ukrainę, Gotlandię i do Włoch.

Od lat 90. Grzegorz Bral pracuje na całym świecie jako nauczyciel technik aktorskich: w Anglii, Grecji, Szwecji, Irlandii, Singapurze. Współpracował z Uniwersytetem Warszawskim, Teatrem Współczesnym i Ośrodkiem Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu, prowadząc i organizując warsztaty oraz konferencje na temat antropologii teatru.

W 1996 roku wraz z Anną Zubrzycki, wcześniej główną aktorką Gardzienic, założył we Wrocławiu alternatywny Teatr Pieśń Kozła, który nawiązuje do korzeni sztuki widowiskowej, bada europejską i wschodnią kulturę muzyczną, organizuje wyprawy badawcze. Zespół prowadzi działalność edukacyjną oraz podyplomowe studium aktorskie, które kończy się uzyskaniem dyplomu wyższej uczelni. Teatr Pieśń Kozła jest filią Wydziału Dramatycznego Manchester Metropolitan University.

Od 2005 roku we Wrocławiu z inicjatywy Grzegorza Brała i jego teatru organizowany jest międzynarodowy „Brave Festival. Przeciw wypędzeniom z kultury”.

Jako reżyser sięga Grzegorz Bral do mitów kultury światowej, i tak w zrealizowanym spektaklu pt. „Pieśń Kozła” na motywach „Bachan-

tek”, wykorzystał tradycyjne pieśni z rejonu Grecji i Albanii, „Kroniki – obyczaj lamentacyjny” – to mit o Gilgameszu, spektakl „Lacrimosa” powstał z inspiracji powieścią Andrzeja Szczypiorskiego pt. „Msza za miasto Arras”.

W 2008 roku Grzegorz Bral zrealizował „Macbetha” przy współpracy Royal Shakespeare Company (aktorzy z Polski, Anglii, Walii, Szkocji i Finlandii grali w oryginale). Ten niezwykle sugestywny spektakl nasycony muzyką, był przejmującą, tragiczną opowieścią o władzy.

Reżyser ma także na swoim koncie przedstawienia dramatyczne: „Pożądanie w cieniu więzów” Eugene’a O’Neilla, wyreżyserowany we Wrocławiu, „Ćwiczenia z Ionesco” (było to kilka etud złożonych z fragmentów „Krzesel i „Lekcji”), „Idiotę” (na podstawie powieści Dostojewskiego) i „Sierpień” Tracy Lettsa, zrealizowane w Teatrze Studio w Warszawie. Grzegorz Bral był dyrektorem artystycznym tego teatru w latach 2010-2012.

W sierpniu 2012 roku podczas Fringe Festival w Edynburgu ostatni spektakl Grzegorza Brała pt. „Pieśni Leara” uhonorowany został aż trzema prestiżowymi nagrodami: Fringe First, Herald Archangel oraz Musical Theatre Matters Award. „Pieśni Leara” zajęły również 1. miejsce w rankingu wszystkich spektakli teatralnych wystawianych w Edynburgu.

GUY PEARSON

Angielski pianista, kompozytor i producent. Jest autorem muzyki filmowej i teatralnej. W Polsce współpracuje z Grzegorzem Bralem i Teatrem Pieśń Kozła, skomponował także muzykę do zrealizowanego przez Brała w Teatrze Studio w Warszawie prapremierowego spektaklu „Sierpień” Tracy Lettsa. Najnowsze dokonania tego kompozytora dokumentuje album acoustic znanego kanadyjskiego zespołu „Delerium”.

KATARZYNA JANEKOWICZ

Absolwentka PWST im. L. Solskiego w Krakowie (2009 r.) oraz Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. St. Wiechowicza w Krakowie (klasa fortepianu). Jej dotychczasowe doświadczenia scenicz-

ne, to role w spektaklach realizowanych w ramach zajęć w PWST przez wybitnych aktorów i pedagogów: „Mewa” B. Akunina w reżyserii N. Sołtysik, „Iwona, księżniczka Burgunda” W. Gombrowicza w reżyserii M. Hajewskiej-Krzysztofik, „Sędziowie” St. Wyspiańskiego w reżyserii J. Stuhra. Ponadto wzięła udział w projekcie filmowym kina offowego (warsztaty operatora Marcina Koszałki) w 2007 r. oraz w międzynarodowym projekcie teatralnym polsko-czesko-niemieckim „Młody Teatr Bez Granic”, 2000-2004. Występowała także na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Ulicznych w Krakowie w 2001 i 2002 r., uczestniczyła ponadto w licznych międzynarodowych warsztatach tańca: w Kielcach, Warszawie i Bytomiu w technikach modern jazz, jazz, Broadway jazz, salsa, wideoklip dance, afro-ka-jazz (2006 r., 2007 r., 2008 r.) oraz warsztatach wokalnno-impastacyjnych ze śpiewaczką Olgą Sz wajgier (2007 r.). Jej hobby to taniec współczesny, śpiew, fotografia i turystyka. W Jeleniej Górze zadebiutowała rolą Solange w „Pokojówkach” Jeana Geneta – reż. Rafał Matusz, kolejne role, to: Arabella w „Czarnej masce” Gerharta Hauptmanna – reż. Bogdan Koca, Marlène w „Kolacji dla głupca” Francisca Vebera – reż. Stefan Szaciłowski, Roza Weneda w „Lilli Wenedzie” Juliusza Słowackiego w reż. Krzysztofa Prusa, Leni i Blond Dziewczynka w „Procesie” Franza Kafki w reż. Bogdana Michalika, Anabella w „Portrecie” Sławomira Mrożka w reż. Krzysztofa Jaworskiego, Fiona w „Słudze dwóch panów” Petera Turriniego w reżyserii Henryka Adamka oraz Dziewczynka z Zapałkami w „Wojnie Bajek” Bogdana Kocy (reżyseria Autora). Ostatnia jej rola, to Renée, markiza de Sade w „Madame de Sade” Yukio Mishimy w reżyserii Krzysztofa Prusa.

Występuje też gościnnie jako Lady Makbet w „Makbecie” Szekspira w Teatrze im. L. Solskiego w Tarnowie (reż. Rafał Matusz).

TADEUSZ WNUK

Aktor, reżyser, pedagog. Absolwent Wydziału Wokalnno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. Od 1992 r. pracuje w Teatrze im. Cypriana Kamila Norwida.

Zadebiutował w Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu rolą Radnego Gminy w spektaklu „Jan Maciej Karol Wścieklica” St. I. Witkiewicza w reż. S. Szczykno.

Jest trzykrotnym laureatem nagrody „Srebrny Kluczyk” za role teatralne, między innymi za kreację aktorską Łatki „Dożywociu” A. Fredry w reż. A. Sadowskiego.

W swoim dorobku artystycznym ma około 60 ról teatralnych, udział w spektaklach telewizyjnych, serialach, filmach, dokumentach filmowych. Był wykładowcą Akademii Muzycznej we Wrocławiu na Wydziale Wokalnym. Jest założycielem i opiekunem artystycznym Młodzieżowej Sceny Dramatycznej, działającej w ramach Edukacji Teatralnej Teatru im. C. K. Norwida i edukatorem z zakresu dykcji, artykulacji i impostacji głosu.

Ważniejsze role teatralne i telewizyjne: Harpagon w „Skąpcu” Moliera (reż. Z. Bielawski), Petruccio w „Poskromieniu złościcy” Szekspira (reż. J. Krassowski), Cześnik w „Zemście” Fredry (reż. Z. Bielawski), Horodniczy w „Rewizorze” Gogola (reż. J. Krassowski), Książę w „Miarce za Miarke” Szekspira (reż. K. Pankiewicz), Kreon w „Antygonie” Sofoklesa (reż. A. Bubień), Jajecznicza w „Ożenku” Gogola (reż. S. Fiedotow), Browarnik w „Audiencji” Havla (reż. A. Krob), Billy Kraker w „Happy End” D. Leyn (reż. M. Sikora), Radost w „Ślubach panieńskich” Fredry (reż. Z. Bielawski), Dymitr w „Braciach Karamazow” Dostojewskiego (reż. W. Terelia), Doktor, Tomasz, Widmo w „Dziadach” Mickiewicza (reż. G. Mrówczyński), Starzec w „Widmach” Moniuszki (reż. R. Skolmowski), Colas w „Bastien und Bastienne” Mozarta (reż. I. Przegrodzki), Pułkownik Sokołow w „Hauptmannie” Łukosza (reż. W. Krzystek), Piłat w „Mistrzu i Małgorzacie” Bułhakowa (reż. S. Fiedotow), Charon w „Wielkiej wodzie” (reż. J. Szurmiej).

Filmy, seriale: Szpern w „Sensacjach XX wieku” – reż. B. Wołoszański, Dyrektor Aquaparku („Fala zbrodni”), reż. K. Lang, Kierownik pociągu („Wizyta starszej Pani”), reż. W. Krzystek, Doktor Branicki w „Pierwszej Miłości” – reż. K. Łebski, Oficer SS w „Twierdzy Szyfrów” – reż. A. Drabiński, Prezes sądu w „Fundacji”, reż. F. Bajon, Gąsior („Biuro Kryminalne”) – reż. D. Matwiejczyk, Urzędnik Banku („Zwerbowana miłość”), reż. T. Król, Pułkownik Polski („Afony i pszczoły”) – reż. J. J. Kolski.

Zagrał rolę Silvanusa Schullera w „Czarnej masce” Hauptmanna (reż. Bogdan Koca), wystąpił w „Przygodach Rozbójnika Rumcajsza” (reż. Kazimierz Mazur), „Lilli Wenedzie” Słowackiego w reżyserii Krzysztofa Prusa (Lech), „Procesie” Kafki w reż. Bogdana Michalika (Nadzorca, Laborant, Kat), „Portrecie” Mrożka – reż. Krzysztof Jaworski (Bartodziej), „Oleannie” Mameta – reż. Bogdan Koca (John),

„Śludze dwóch panów” Petera Turriniego w reż. Henryka Adamka (Reporter, Gondolier) oraz „Wojnie bajek” autorstwa i w reżyserii Bogdana Kocy (Szczur). Jest laureatem „Srebrnego Kluczyka” za sezon 2011/2012 w kategorii „Najlepszy Aktor”. Opracował i zrealizował Projekt „Teatr za Murem”. Były to działania warsztatowe i resocjalizacyjne z zakresu sztuki teatralnej dla więźniów z problemem alkoholowym. Plonem tej pracy był spektakl „Przerażenie” (na podstawie „Czekając na Godota” Samuela Becketta), przygotowany i zagrany przez osadzonych w zakładzie karnym (spektakl odbył się na terenie Aresztu Śledczego w Jeleniej Górze 10 XII 2012 r.). Jest Prezesem Zarządu Fundacji Kierunek Światło. Scena Oratorium.

MAJA KANICKA

Jedenastolatka, uczennica 4 klasy Szkoły Podstawowej nr 11 w Jeleniej Górze. Swoją talent aktorski rozwija w Dziecięcej Grupie Teatralnej „Gzygzak”, działającej w Osiedlowym Domu Kultury na Zabobrze, której opiekunem jest aktor Teatru Norwida, Jacek Paruszyński. Poza tym Maja jeździ na nartach, pływa i gra w koszykówkę. Udział w spektaklu jest jej debiutem scenicznym.

„Blackbird” wg słownika znaczy „kos”, ale dosłownie to „czarny ptak” a w potocznym języku angielskim „bird” często znaczy „dziewczyna”. Tak więc tytuł powszechnie rozumiano jako „czarna dziewczyna” – „czarny charakter”.

BLACKBIRD, The Beatles

John Lennon, Paul McCartney

Blackbird singing in the dead of night
Take these broken wings and learn to fly
All your life
You were only waiting for this moment to arise.

Blackbird singing in the dead of night
Take these sunken eyes and learn to see
All your life
You were only waiting for this moment to be free.

Blackbird fly Blackbird fly
Into the light of the dark black night.

Blackbird fly Blackbird fly
Into the light of the dark black night.

Blackbird singing in the dead of night
Take these broken wings and learn to fly
All your life
You were only waiting for this moment to arise
You were only waiting for this moment to arise
You were only waiting for this moment to arise.

*Podnosząc złamane skrzydła i ucząc się latać
Całe swoje życie
Tylko czekałeś na ten moment by się pojawić.
Kos śpiewa w środku nocy
Weź te zapadnięte oczy i naucz się widzieć
Całe swoje życie ...*

TEATR IM. CYPRIANA KAMILA NORWIDA
W JELENIJ GÓRZE

Kierownik techniczny
Jerzy Pieliński

Montażysci sceny
Aleksander Datkun, Daniel Datkun, Michał Dudek,
Andrzej Zapala, Łukasz Zawada

Rekwizytorzy
Łukasz Dudek, Stanisław Siwa

Elektrycy
Mieczysław Oleksyk, Marian Siedlecki

Akustycy
Krystian Kobus, Jarosław Kyrzcz

Garderobiane
Renata Hanusz, Jadwiga Kotowska

Pracownia fryzjerska
Małgorzata Spanier

Pracownia krawiecka/magazyn kostiumów
Elżbieta Wójcik

Pracownia plastyczna
Ewa Chorążyczewska, Waldemar Soboń

Zaopatrzenie/kierowca
Ryszard Lipiak

Bileter
Miroslaw Faryniarz

Obsługa widowni
Małgorzata Elżbieta Grzech, Monika Kukiel

Szatnia
Maria Karpińska, Grażyna Mrugasiewicz

Dział Marketingu/organizacja widowni
Anna Szlaga – kierowniczka działu,

Organizacja widowni
Anna Gicala, Małgorzata Popek

Koordynatorka pracy artystycznej/kasjerka biletowa
Bernadetta Topolewska.

Opracowanie i redakcja programu
Urszula Liksztet

Projekt i skład
RewersArt
Agencja reklamowo-projektowa, www.rewersart.com

Druk
Drukarnia „Kwadrat” w Nowym Sączu

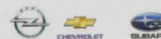
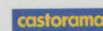
Zamówienia na bilety indywidualne i zbiorowe przyjmuje
Dział Marketingu Teatru im. Cypriana Kamila Norwida
w Jeleniej Górze, al. Wojska Polskiego 38
tel. 75 642 81 30, 31, e-mail: widownia@teatrnorwida.pl
Kasa biletowa czynna od poniedziałku do piątku
w godz. 8.00-16.00
oraz na godzinę przed spektaklem

www.teatrnorwida.pl

Partnerzy

Jelenia Plast

Patronat medialny

wychodzimy.pl

JG24.PL

TEATR IM. CYPRIANA KAMILA NORWIDA
W JELENIEJ GÓRZE

ARCHIWUM

TEATRU im. CYPRIANA NORWIDA
w JELENIEJ GÓRZE

Nr: 587